

Notatka z seminarium „Publiczny monitoring miejsc pozbawienia wolności: doświadczenia państw członkowskich Unii Europejskiej”, które odbyło się w dniach 21-22 października 2010 r. w Ankarze, w Turcji.

W dniach 21 – 22 października 2010 r. w Ankarze odbyło się spotkanie poświęcone wymianie doświadczeń w zakresie przeprowadzania wizytacji prewencyjnych¹. Organizatorem spotkania była Komisja Europejska.

W pierwszym dniu przedstawiciele Służby Więziennej oraz Ministerstwa Sprawiedliwości w Turcji zaprezentowali system penitencjarny w Turcji. Po przeprowadzonej w 2000 roku reformie prawa karnego, dostrzeżono potrzebę ustanowienia niezależnych komisji monitorujących warunki bytowe i stan przestrzegania praw osób pozbawionych wolności. W 2007 roku w różnych regionach Turcji stworzono grupy wizytujące, składające się od 2 do 3 osób. Kandydatom na członków niezależnych komisji monitorujących więzienia w Turcji stawiane są odpowiednie wymogi m. in. kierunkowe wykształcenie (medyczne, prawnicze lub socjologiczne), doświadczenie zawodowe (min. 10 lat), czy też zakaz przynależności do partii politycznych. Przy tworzeniu systemu przeprowadzania wizytacji przez te organy korzystano z doświadczeń Wielkiej Brytanii. Przed rozpoczęciem wizytacji danej jednostki, członkowie komisji monitorujących informują Prokuraturę, kiedy chcieliby dokonać wizytacji jednostki. Istnieje obowiązek przedstawienia tej informacji, jednak nie stanowi ona próśby o zezwolenie na przeprowadzenie tego typu wizytacji. Wizytowana jednostka nie jest bezpośrednio informowana o wynikach dokonanych w niej czynnościach, gdyż raporty powizytacyjne wysyłane są tylko do Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Prokuratury. Rekomendacje komisji monitorujących dotychczas najczęściej dotyczyły: warunków bytowych, braku odpowiedniej liczby

¹ Public monitoring of places of detention: Experiences from EU Member States

pracowników, lekarzy, psychologów, potrzeb szkoleniowych personelu, potrzeb edukacyjnych dla osadzonych.

Omawiając aktualne problemy spotykane podczas wizytacji jednostek penitencjarnych, zwracano również uwagę na propozycje ich rozwiązania. Jednym ze sposobów przyczyniających się do eliminacji stwierdzonych w trakcie wizytacji nieprawidłowości jest współpraca ze społecznością lokalną, np. w przypadku braku książek, czy też braku odbiorników telewizyjnych.

Natomiast reprezentanci krajowych mechanizmów prewencji z Estonii, Słowenii oraz Polski przedstawili sposób organizacji oraz metody przeprowadzania wizytacji zapobiegawczych przez krajowe mechanizmy prewencji w ich krajach. Poruszano następujące zagadnienia: częstotliwość wizytacji, skład zespołów wizytujących czy też angażowanie przedstawicieli organizacji pozarządowych w wizytacje mechanizmów. Ponadto, przedstawiciele zespołów wizytujących w Turcji mieli możliwość zadawania pytań ekspertom z krajów członkowskich Unii Europejskiej.

W drugim dniu warsztatów członek Komitetu Zapobiegania Torturom (CPT) przedstawiła wnioski wynikające z 20 lat niezależnego monitoringu miejsc zatrzymań w Europie. W swoim wystąpieniu, ekspert podkreśliła, jak ważnym jest aby wizytacje zapobiegawcze były niezapowiedziane. Proponowała, aby podczas rozmów z osadzonymi, zadawać im pytania – czy wiedzieli, że planowana jest wizytacja jednostki.

Druga część spotkania poświęcona była dyskusji nt. aktualnych problemów podczas wizytacji jednostek penitencjarnych w Turcji.